

KUNSTSENTRENE I NORGE

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO
postmottak@kud.dep.no

Deres ref 2013/1010

29.juni 2013

Uttalelse- Høring av NOU 2013:4- Kulturutredningen 2014

Vi viser til høring og oppfordringen om å komme med innspill til Kulturutredningen 2014. Foreningen Kunstsentrene i Norge vil berømme departementet for å skape en åpen og bred dialog rundt utredningen, blant annet via innspillturneen.

Intro:

Kunstsentrene er profesjonelle formidlingsinstitusjoner som bidrar til et variert og bredt fagfelt. Vi er et landsdekkende kompetansemiljø samlet i foreningen Kunstsentrene i Norge (KiN). Kunstsentrene har stort sett lik organisasjonsform, men med somme avvik som Nord norsk Kunstnersenter som er knutepunktinstitusjon og Kunstbanken Hedmark Kunstcenter som er stiftelse. KiN uttaler seg på vegne av fellestrekkene ved sentrene. Noen fylker har få profesjonelle kunstinstitusjoner, andre har mange. Kunstsentrene er derfor viktige aktører i en nasjonal sammenheng.

I Norge er det en godt utviklet tradisjon for partssamarbeid, noe som også gjelder kunstfeltet og har fått innvirkning for hvordan produksjon og formidling av kunst skjer. De 15 kunstsentrene er et produkt av denne tankegangen. Etter år med styrking av infrastrukturen er det også naturlig at det nå rettes oppmerksomhet mot ytringskulturen- rammene for produksjonen og formidling av samtidens kunstuttrykk sett i et kvalitativt perspektiv.

Høringsuttalelse til Kulturutredningen 2014 fra Kunstsentrene i Norge (KiN)

Landsforeningen Kunstsentrene i Norge støtter opp om tiltakene som er foreslått i Kulturutredningen og er enig i utredningens hovedkonklusjoner. Det er bra med økt fokus på kvalitet og innhold etter tiden med å bygge opp en kulturell infrastruktur i hele landet med blant annet museumsreformen og opprustning og utbyggingen av Kulturhusnorge. Kriterier for å vurdere innhold og kvalitet i kulturfeltet må på plass. Vi setter stor pris på utredningens begrepsavklaringer og måten utfordringer blir satt i sammenheng. Etablering av begrepet ytringskultur og anerkjennelse av behovet for økt samordning mellom forvaltningsnivåene vitner om en dreining av politikken som vil bygge på forståelse av og kunnskap om feltet. Forslagene i Kulturutredningen 2014 peker ut en ny kurs for kulturpolitikken.

Situasjonen for kunstsentrene har i Kulturløftperioden gitt økte muligheter til å motta kortsiktige midler og prosjektstøtte, men samtidig mangler oppfølging av rammevilkårene og tilskuddene til kunstsentrene. I samme periode har det skjedd noen strukturelle endringer på kunstfeltet som har fått konsekvenser for kunstsentrene med etableringen av KORO, nedleggelsen av Innkjøpsordningen for billedkunst og økt internasjonalisering.

Samordning

Vi støtter utvalgets grunnlag for økt samordning mellom forvaltningsnivåene for å sikre bedre utnyttelse av virkemidlene på tvers av nivåer og aktører. Økt samordning øker uttrykksmangfold og kvalitet. Bedre utnyttelse er foreslått skal skje gjennom 5 punkter (kap 13.2 s293), blant annet mer samarbeid mellom institusjonene og de frie gruppene, jfr pkt 3. Skal dette realiseres er det nødvendig at regelen fjernes om at mottakere av årlige statlige tilskudd ikke kan være offisielle søkere på andre statlige midler.

Kulturloven må bli et verktøy, kap 15.2

Vi støtter utvalgets forslag om at kulturloven må gjøres til et aktivt verktøy for kommunenes utviklingsarbeid og utstyres med bestemmelser som gir kommuner og fylkeskommuner ansvar for å utvikle planstrategier på kulturområdet. En løsning kan da være som foreslått å ta inn kulturaspektet i Plan og bygningsloven, kap 16 (s323).

Lokalt kulturløft, kap 13 og 15

Kunstsentrene i Norge støtter utvalgets forslag om et lokalt kulturløft. Utøvelse, tilrettelegging, utvikling, opplæring og formidling krever fagkompetanse. I tråd med intensjonene i kulturlova må ressurser settes av til at alle får mulighet til «meningsfull egenaktivitet og gode opplevelser». Kunst- og kultur må som fagområde styrkes som et kulturpolitisk mål i seg selv også lokalt.

Rammebetingelsene fra fylkeskommune (og kommuner) påvirker i hvilken grad kunstsentrene kan innfri sitt potensial som møteplasser for kunst- og kulturfaglig kompetanseheving, formidling, deltakelse og opplevelse (jfr kap 15.4). At kommunene og fylkeskommunene kan velge mellom å forankre kulturpolitikken i det langsiktige kommuneplanarbeidet eller ikke har resultert i store geografiske forskjeller.

God kvalitet må prioriteres og kunstproduksjon må gis mer forutsigbare rammebetingelser både regionalt og lokalt. Et løft betyr økt satsing lokalt, noe som betyr at Staten må gå i dialog med KS om hvordan et lokalt kulturløft skal realiseres.

Regionale forskjeller – økte rammer norsk kuturfond, kap 13.2

Kunstsentrene ønsker at noe av økningen som utvalget foreslår til Norsk Kulturfond (s292 pkt4) bør overføres til fylkesnivået og at disse økte bevilgningene helt eller delvis blir midlertidig øremerkede tilskudd. Grunnen til forslaget er at kunst- og kultur blir en «salderingspost» lokalt (jfr kap 12.24, s275). Det mangler oppfølging av rammevilkårene og tilskuddene og det er drastiske ulikheter mellom regionene. Driftsstøtten følger ikke (med noen unntak) den generelle prisutviklingen, noe som har ført til en nedtrapping av kunstsentrene fra fylkenes side. En øremerket økning av kulturmidler til fylkene vil kunne bedre situasjonen for de regionale kunstsentrene.

Kunnskapsbasert kulturpolitikk, kap 13.5 og 14.1

Vi støtter utvalgets anbefaling om å øke forskningen på kunst- og kulturområdet for en mer kunnskapsbasert og målrettet kulturpolitikk og anbefalingen om å dreie resultatmåling av kvantifiserbare mål over til å gjelde *vurdering* av kvalitet og innholdsproduksjon, kap 13.5-s300. Det må skapes et målgrunnlag gjennom forskning som gjør lokal satsing på kunst- og kultur verdifullt og attraktivt i seg selv. Dreiningen av kulturpolitikken medfører også en dreining i forventningene til aktørene og produsentene. Forventningene skaper behov for ny og bredere kompetanse, noe vi må ta inn over oss som aktører, men også de høyere utdanningsinstitusjonene må ta konsekvensene i dialog med KUD.

Økt fokus på kvalitet

Styrking av ytringskulturen, kap 12.31

«Nasjonale myndigheter har de siste årene framstått som pådrivere for utvikling av arenaer for det utvalget kaller ytringskultur. Dette understrekes av tendensen vi har dokumentert til at denne typen kulturvirksomheter nedprioriteres av kommunene.» Kunstsentrene er regionale aktører og KiN støtter utvalget i at det er nødvendig med en avklaring og endringer rundt fylkeskommunenes og kommunenes kulturpolitiske rolle.

Offentlige og frie institusjoner, kap 11.8.1

Det visuelle kunstområdet har fortsatt en svak stilling i norsk kulturpolitikk. Billedkunst, kunsthåndverk og offentlige rom er et av områdene på det statlige kulturbudsjettet som har hatt svakest realvekst etter innføringen av Kulturløftet i 2005. Utredningen viser at opp imot 60 prosent av de samlede bevilgningene på det visuelle kunstfeltet går til Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design. Frie institusjoner som kunstsentrene bør i større grad anerkjennes for oppgavene de gjør.

Nedleggelse av Innkjøpsordningen for billedkunst kap 11.8.2

Nedleggelsen av innkjøpsordningen har hatt dramatiske konsekvenser for innkjøp fra kunstsentrene. Det er færre innkjøp fra våre utstillinger, noe som på sikt kan føre til mindre bredde i samlingene og at samlingene på sikt blir svekket. For kunsthåndverk er denne ordningen opprettholdt.

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design bidro til å støtte opp om kunstnere og visningssteder over hele landet. Museene står idag nesten fritt til å kunne bygge opp sine egne samlinger og tilpasse kunstinnkjøpene etter museenes egen profil. Kunstsentrene ønsker en gjennomgang etter museumsreformen- hvilke konsekvenser det fikk for omgivelsene.

Kunstformidling og Kunst i offentlig rom, kap 11.8.2

Kunstformidling er en tydelig formulert målsetting i Kulturløftet I og II, hvor det rettes spesiell oppmerksomhet mot utsmykking av offentlige rom og utvikling av visningsarenaer. Bakgrunnen for etableringen av KORO var et ønske om både å formidle kunstopplevelser til et bredt publikum og å sikre kunstnere flere arbeidsoppgaver og inntektsmuligheter. Utsmykkingsordningene for kunst i offentlige rom har blitt styrket i perioden etter 2005.

Vi savner et eget punkt om Kunst i offentlig rom i utredningen. Kunst i offentlig rom er viktige arenaer for publikums møte med visuell kunst. Framtidens ordning trenger trenger fast/ langsiktig organisering ved alle landets kunstsentre for å knytte til seg og bygge lokal kompetanse innen kunst i offentlige rom. Vi vil understreke kunstsentrene som viktige regionale aktører for kunst i offentlig rom og at vi tas med på råd i den varslede evalueringen av KOROs virksomhet. Kunstsentrene gjør en viktig jobb i kommuner og fylkeskommuner rundt kunst i offentlig rom-prosjekter. Sentrene både opprettholder og videreutvikler formidling av kunst i offentlig rom og ivaretar et landsdekkende kontakt- og samarbeidsnettverk for KORO, noe som er god distriktspolitikk. Vi ønsker retningslinjer mellom KORO og sentrene i saker hvor vi i dag har delegert myndighet fra KORO i regionale saker

Ny arrangørstøtteordning for det visuelle kunstfeltet, kap 11.8.2

Sentrene er kunstnerinitierte visningssteder med behov for langsiktig og forutsigbar finansiering. Presset blir stort på de eksisterende midlene. Vi har behov for virksomhetsstøtte og langsiktig finansiering. Vi er glade for den nye arrangørstøtteordningen og for prøveordningen for utstillingshonorarer for visuell kunst, dette vil avlaste prosjektmidler som i utgangspunktet skal stimulere til nye produksjoner.

KUNSTSENTRENE I NORGE

DKS kap 11.16

DKS har gitt viktig økonomi og kompetanseheving til kunstfeltet, men fylkenes svært ulike måter å betjene ordningen gir veldig ulike muligheter for kunstsentrenes arbeid med DKS. Noen sentre mottar midler til å utvikle, produsere og formidle under skolesekken, mens andre sentre blir pålagt DKS-oppgaver uten ekstra bevilgninger. Vi ser derfor en fordel i økt nasjonal styring av DKS.

Oppsummert:

En hovedutfordring for det visuelle kunstfeltet er å styrke finansieringen og feltets synlighet i offentligheten, jfr St.meld 23 Visuell kunst fra 2012. Viser herunder til ulik behandling av DKS-ordningen i fylkene og ulik prioritering av kunst i offentlig rom i fylkene og kommunene. Vi ønsker oss en gjennomgang og avklaring både økonomisk og strukturelt av vårt samarbeid med KORO. Vi ønsker også en gjennomgang av DKS-ordningen i de ulike fylkene med en mulighet til å påvirke kunstsentrenes rolle som formidlere i tiltaket. KiN ønsker en gjennomgang av hvilke konsekvenser museumsreformen fikk for frittstående institusjoner som kunstsentrene.

De uavhengige formidlingsinstitusjonene, som kunstsentrene, trenger anerkjennelse for de områdene de fyller. Sentrene trenger økte faste driftsmidler for å være regionale profesjonelle aktører. Vi har etablert paraplyorganisasjonen Kunstsentrene i Norge og slik sett er vi på høyde med utvalgets anbefalinger om økt samordning. Både sentrene og myndigheter vil få fordeler av et felles ledd som taler sentrenes sak.

Kunstsentrene i Norge støtter utvalgets anbefalinger og håper at KUD tar med de utfordringene KiN har skissert som er knyttet til lokalt kulturliv og kulturutvikling. KIN har forsøkt å peke på muligheter som allerede finnes og som kan være en løsning på flere av utfordringene som utvalget peker på.

Sett fra kunstsentrene sin side er det definitivt behov for et lokalt kulturløft, men likefullt en samordnet nasjonal kulturpolitikk; en samhandling mellom kommunalt, fylkeskommunalt og statlig nivå. Virkemidlene/ konsekvensene trenger å være både økonomiske og organisatoriske. En samordning krever kompetente kulturarbeidere og langsiktige strategier.

Kunstsentrene ønsker gjerne dialog vedrørende eventuelle utdypninger rundt våre kommentarer om kunstsentrenes forutsetninger og behov i utformingen av et Kulturløftet III.

Med vennlig hilsen

Kristin Mandt Heim
Styreleder

Mona Klubben
Koordinator

Ingrid Blekastad
Styremedlem

Anne Szefer Karlsen
Styremedlem

Kunstsentrene i Norge POST: Rådhusgata 19, 0158 Oslo TELEFON: 95 72 14 17
E-POST: post@kunstsentrene.no ORG.NR: 996 102 548 www.kunstsentrene.no